

Izveštaj o misiji

Twining projekat: BA05-IB-AG-01

Ime eksperta:	
DR. BAMBAUER	
Aktivnost br.	Datum posjete:
2.2	02.04. – 06.04.2007

1. Identifikacija

- Aktivnosti koje se trebaju poduzeti u skladu s Projektnim zadacima
  1. Potvrditi rezultate zadnjih misija, naročito sastav radne grupe i strukturu rada
  2. Razgovarati i pripremiti legislativni okvir za podzakonske akte o zdravlju životinja, veterinarskom javnom zdravstvu i dobrobiti životinja.
  3. Kao primjer razraditi jedan podzakonski akt u vezi s nekim pitanjem iz zdravlja životinja ili javnog zdravlja (odnosno za BR, TB, ND, TSE, ASF...)
  4. Razgovor o programima i planovima za nadzor, kontrolu i iskorjenjivane bolesti u svjetlu sadašnje i buduće planirane legislative i - prema potrebi - razrada okvira za pravljenje nacrtu potrebnih izmjena.
  5. Spisak aktivnosti za Task-Force grupu za legislativu koje se trebaju izvršiti do sljedeće ekspertne misije.
  6. Radionica: kako napraviti nacrt domaćih uredbi i direktiva na osnovu legislative EU i Seminar: "Od Soluna do Brisela - napredak reformi u BiH u susret pristupanju EU"

- Učesnici:
  - Dr. Nihad Fejzić, Zamjenik direktora, Ured za veterinarstvo
  - Darko Čobanov, Viši stručni saradnik za veterinarsku epidemiologiju, Ured za veterinarstvo
  - Dr. Alija Čerimić, Viši ekspert
  - Dr. Kazimir Jurić, Viši ekspert, državna veterinarska služba
  - Zorana Mehmedbasić, državna veterinarska služba
  - Dr. Karoline Schollmeyer, RTA, Twining BA05/IB/AG-01
  - Dr. Edin Lendo, asistent RTA
  - Dr. Haunhorst, Predsjednik, Ured za sigurnost hrane i zaštitu potrošača Donje Saksonije (LAVES)
  - Dr. Grugel, Predsjednik, Savezni ured za zaštitu potrošača i sigurnost hrane (BVL)
  - Dr. Drago Nedić, Viši veterinarski službenik, Republika Srpska

2. Opis aktivnosti tokom posjete

Rezultati su razrađeni kroz **sesije radne grupe** od utorka 03.04. do četvrtka 05.04. u uredu Zamjenika direktora Ureda za veterinarstvo. **Učesnici u radnoj grupi bili su:** Dr. Alija Ćerimić, dr. Kazimir Jurić, dr. Darko Čobanov, dr. Ulrich Lemmer (ponedjeljak i utorak), dr. Bambauer. Sesije su održane uz pomoć mr. Almira Čomora, prevodioca (srijeda i četvrtak).

Razgovori s različitim nadležnim osobljem Ureda za veterinarstvo održani su u ponedjeljak, 02.04.2007. godine.

Sastanak s **dr. Dragom Nedićem** održan je u petak, 06.04.2007.g. u Bijeljini.

Zbog malo vremena na raspolaganju, **o tačkama 4. i 6. Projektnih zadataka razgovarano je samo površno**. Po mišljenju konsultanta, održavanje seminara "Od Soluna do Brisela - napredak reformi u BiH u susret pristupanju EU" neće imati bitnog uticaja na stvaranje veterinarske legislative i stoga mu u dogovoru s učesnicima nije dat prioritet tokom misije. Radionica: kako napraviti domaću veterinarsku legislativu provedena je praktično kroz pravljenje legislative.

3. Rezultati

Ciljevi misije bili su:

- Stvaranje radne grupe za pripremu nacrtu veterinarske legislative i definisanje zadataka radne grupe za legislativu
- Pravljenje nacrtu jednog veterinarskog propisa kao primjer
- Razgovor o postojećim prazninama i ograničenjima

Rezultat 1:

Evaluacija i definicija trenutnog stanja u pogledu veterinarske legislative:

Trenutno ne postoji operativna radna grupa za pripremu legislative. Uprava je u 2006. godini stvorila "Task Force" grupu za legislativu, ali nije ostvaren nikakav napredak i navedena grupa dosad nije pripremila bilo kakav propis. Članovi sadašnje "Task Force" grupe su direktori veterinarske službe na nivou države, entiteta i Distrikta Brčko. Mora se pretpostaviti da glavni veterinarski službenici nemaju na raspolaganju dovoljno vremena za rad na veterinarskim propisima.

Stoga je neophodno službeno imenovati i ovlastiti radnu grupu za legislativu sastavljenu od članova iz državne i entitetske veterinarske službe koji mogu posvetiti određeno vrijeme ovom zadatku.

Task Force grupa se može smatrati tijelom za nadzor i superviziju.

Preporuka za služeno imenovanje radne grupe za legislativu sastavljene od članova s radnog nivoa države i entiteta te Brčko Distrikta data je u službenoj zabilješci sačinjenoj na kraju misije (Prilog 1). U svakom slučaju, više ključnih tačaka za radnu grupu navedeno je u nastavku:

- **Imenovanje i ovlaštenje:** Preko Direktora Ureda za veterinarstvo BiH
- **Članovi:** Veterinarski službenici na radnom nivou države i entiteta odnosno Brčko Distrikta. Članove iz entiteta imenuju entiteti. Laboratorije se pozivaju da uzmu učešća (kao savjetodavna komisija) prema potrebi i pozivu radne grupe. Preliminarni prijedlog: Dr. Alija Ćerimić, dr. Kazimir Jurić, dr. Jozo Grbavac, dr. Darko Čobanov, 2 člana iz RS koje će imenovati dr. Nedić.
- **Metodologija:** Grupa će između imenovanih članova odabrati predsjedavajućeg. Predsjedavajući je odgovoran za koordinaciju sastanaka i pozive. Pravljenje nacrtu legislative je isključiva odgovornost radne grupe i sve aktivnosti po ovom pitanju moraju ići kroz radnu grupu. Radna grupa će se sastajati mjesečno. Članovi imaju zadatak da određene odredbe razrade i kod kuće. Na sastancima će se razgovarati o prijedlozima i sporazumjeti se o konačnoj verziji nacrtu. Ovaj izvještaj i njegovi prilozi mogu poslužiti kao model i pomoć. Rezultati se trebaju proslijediti "Task Force" grupi za legislativu na pregled.
- **Plaćanje:** Po dogovoru s Direktorom Ureda za veterinarstvo
- **Vremenski okvir:** Mjesečni sastanci,
- **Rezultati:** Do septembra rezultati se trebaju proslijediti "Task Force" grupi za legislativu na pregled.
- **Pregled:** Prvi pregled u septembru/oktobru 2007. godine

Rezultat 2

Legislativni okvir:

Najveći prioritet je izmjena Zakona o veterinarstvu Bosne i Hercegovine. Prilog 2 sadrži nacrt izmjena koje su tokom misije raspravljene i dogovorene s ekspertima. Po mišljenju konsultanta, postojeći zakon ne može se koristiti kao osnova (previše je složen) i istovremeno ostavlja previše praznina.

Prioritet je stvaranje određenih propisa u skladu s propisima EU. U tabeli 1. dat je pozitivni spisak podzakonskih akata u BiH koji su trenutno potrebni, odnosno legislative koju treba dovesti u sklad s propisima EU. Tabela 2. sadrži pravne propise EU u smislu propisa datih u tabeli 1.

Nadalje, postojeću veterinarsku legislativu treba prikupiti u vidu jednog spiska. Preporučuje se pravljenje potpuno novih podzakonskih akata za nadzor bolesti životinja. Time će se olakšati pravljenje nacrtu legislative u skladu sa zahtjevima EU. Često je teže napraviti izmjene i dopune neodgovarajućih odredbi nego napraviti nove. Postojeću legislativu treba prikupiti i staviti van snage zajedno sa stupanjem na snagu i provođenjem nove legislative.

Napomena: Ništa ne može biti gore u jednom pravnom sistemu nego kad postoje zakoni ali ne postoje instrumenti za njihovu primjenu i provedbu. U takvom slučaju oni na koje se zakoni odnose navići će se na situaciju da zakoni ne proizvode nikakve posljedice i neće poštovati njihove odredbe. Ova situacija je možda već široko rasprostranjena u BiH.

Stoga je neophodno **pravljenje i provođenje veterinarskih propisa korak po korak** (poredanih po prioritetu) koji će biti u skladu s uvjetima EU. Beskorisno je i kontraproduktivno u isto vrijeme praviti previše propisa koji ne mogu biti niti primijenjeni niti provedeni.

Napomena: Neki dijelovi postojeće veterinarske legislative nisu korisni i treba ih ukinuti (npr. propis o nozemozi ili varoozi). Varooza možda nije čak ni bolest koja se obavezno prijavljuje zbog široke rasprostranjenosti bolesti. Varooza je prisutna kod svakog pčelara i liječenje je ionako obavezno.

Napomena: Prijavljivanje bolesti je jako koristan instrument kontrole bolesti ako na raspolaganju stoje sredstva za naknadu provedenih mjera (tj. depopulacije ili uništavanja). Stoga: da bi se bolest proglasila obaveznom za prijavljivanje, mora postojati neophodna naknada, ili će u suprotnom postojati opasnost da se bez obzira na pravnu situaciju bolest neće prijavljivati.

Napomena: Nacrt programa i akcionih planova za iskorjenjivanje bolesti (ili sličnih dokumenata) slijedit će pravljenje nacrtu legislative i ići s njim najmanje paralelno. Pripremanje programa iskorjenjivanja ili akcionih planova prije zakonskih propisa može biti korisno pod uvjetom da nije kontraproduktivno.

Tabela 1. Pozitivni spisak podzakonskih akata u BiH koji su trenutno potrebni, odnosno legislative koju treba dovesti u sklad s propisima EU.

Bolest	Rang	Komentar
Tuberkuloza (goveda)	Prioritet	Nacrt, vidjeti prilog 3
Svinjska kuga	Prioritet	
Bruceloza (goveda)	Prioritet	Propis o brucelozi kod malih preživara već postoji
Bjesnilo	Prioritet	
Newcastleska bolest	Prioritet	
Infekciozna anemija kopitara	Drugi prioritet	

Bolest plavog jezika	Drugi prioritet	
IBR/IPV	Drugi prioritet	
TSE	Trebalo bi da je akt već napravljen	Neophodna saradnja s ministarstvom zdravstva ili agencijom za sigurnost hrane
Trihineleza	Trebalo bi da je akt već napravljen	Javno zdravstvo
Prijavljivanje bolesti	Prioritet	Trebao bi biti poseban akt, nije preporučeno da bude dio zakona
Označavanje životinja i kontrola kretanja	Akt već postoji	Treba ga preraditi i prilagoditi važećim propisima EU

Tabela 2. Pravni propisi EU u smislu propisa datih u tabeli 1:

Tuberkuloza	Direktive Vijeća 64/432/EEC, 77/391/EEC, 78/52/EEC, Uredba Komisije (EC) 535/2002
Bruceloza	Direktive Vijeća 64/432/EEC, 78/52/EEC, 91/68/EEC, Odluka Vijeća 90/242/EEC, Uredba Komisije (EC) br. 535/2002 i Odluka Komisije 2004/226/EC
Svinjska kuga	Direktiva Vijeća 2001/89/ EC od 23.10.2001. o mjerama Komisije za nadzor svinjske kuge i Odluka Komisije 2002/106/ EC od 01.02.2002. kojom se odobrava Dijagnostički priručnik kojim su utvrđeni dijagnostički postupci, metode uzorkovanja i kriteriji za ocjenu laboratorijskih testova za potvrdu svinjske kuge
ASF (afrička svinjska kuga)	Direktiva Vijeća 2002/60/EC i Odluka Komisije 2003/422/EC
Leukoza	Direktive Vijeća 64/432/EEC i 78/52/EEC
ND	Direktiva od 14.07.1992. br. 92/66/EEC
BT	Direktiva Vijeća 2000/75/EC
AHS (kuga konja)	Direktiva Vijeća 92/35/EEC
Određene bolesti koji napadaju školjkaše i ljuskare, te bolesti životinja koje utječu na stavljanje u promet školjkaša, ljuskara i proizvoda napravljenih od njih	Direktiva Vijeća 91/67/EEC, u vezi s bolestima životinja koje utječu na stavljanje u promet životinja i proizvoda akvakulture, Direktiva Vijeća 95/70/EC kojom se uvode minimalne mjere Zajednice za kontrolu nekih bolesti koje napadaju školjkaše, Odluka Komisije 1999/567/EC kojom se utvrđuje uzorak certifikata iz člana 16. stav 1. Direktive

	Vijeća 91/67/EEC i Odluke Komisije 2003/390/EC
Goveđa kuga, kuga malih preživača, vezikularna bolest svinja, epizootska hemoragijska bolest jelena, boginje ovaca i koza, vezikularni stomatitis, bolest kvrgave kože i groznica Riftske doline	Direktiva Vijeća 92/119/EEC kojom se uvode opšte mjere Zajednice za kontrolu nekih bolesti životinja i posebne mjere koje se odnose na vezikularnu bolest svinja
TSE	Uredba EC br. 999/2001

Rezultat 3

Razrada legislative:

(A) Izmjena Zakona o veterinarstvu (prilog 2 ovom izvještaju) za Bosnu i Hercegovinu započela je tokom misije konsultanta. Zakon (vidjeti prilog 2) dat u ovom nacrtu ostavlja neophodna ovlaštenja za stvaranje podzakonskih akata, utvrđuje djelotvorne nadležnosti i ostavlja mogućnosti entitetima i Distriktu Brčko da naprave vlastite propise za veterinarsku službu na temelju ovog zakona. Prema tome, ovaj zakon će osigurati da se u cijeloj Bosni i Hercegovini primjenjuju iste mjere i postupci za kontrolu bolesti i zaštitu potrošača. U tabeli u nastavku dat je pregled poglavlja i dijelova nacrtu zakona i njihov trenutni status izrade:

Tabela 3. Poglavlja i dijelovi nacrtu Zakona o veterinarstvu (prilog 2) s komentarima

Poglavlje/Dio	Naziv	Komentar
Prvo poglavlje	Organizacija i rad veterinarskog sektora	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu
Dio I	Opšte odredbe	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu
Dio II	Organizacija veterinarske službe i odgovornosti	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu

Dio III	Aktivnost kontrole veterinarskog javnog zdravstva	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu
Dio IV	Informativni sistem, izvještavanje i izdavanje certifikata	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu
Dio V	Veterinarska komora	Pripremljeno i dogovoreno tokom misije u aprilu; Potreban pregled od strane Task Force grupe za legislativu
Drugo poglavlje	Kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja u državi	Prijedlog Potrebno je da ga dalje razradi radna grupa
Treće poglavlje	Uvoz, tranzit i izvoz životinja, proizvoda ili predmeta	Prijedlog Potrebno je da ga dalje razradi radna grupa Neke detaljnije odredbe se možda mogu bolje utvrditi u propisu o uvozu
Četvrto poglavlje	Finansiranje i naknada, prihodi	Prijedlog pripremio konsultant i prilagodio uvjetima u BiH radna grupa ga treba iščitati
Peto poglavlje	Supervizija	Prijedlog pripremio konsultant i prilagodio uvjetima u BiH radna grupa ga treba iščitati
Šesto poglavlje	Kaznene mjere	Potrebno je da ga razradi radna grupa

Preporučuje se nastavak razrade postojećeg nacrt (prilog 2).

(B) Nacrt pravilnika o TB: Razgovarano je o nacrtu pravilnika o TB. Elaborat je priložen kao Prilog 3 ovom izvještaju.

Ključne tačke za razmatranje:

1. Uredu za veterinarstvo **nedostaje osoblja**, pa dodatni zadaci (pripremanje nacrtu legislative) mogu biti ometeni redovnim svakodnevnim poslom
2. Moguće je da Ured za veterinarstvo i njegova odjeljenja pate od manjka jasnog i nedvosmislenog rasporeda nadležnosti i odgovornosti. Opisa poslova većinom nema ili nisu dovoljno jasni odnosno ne daju dovoljno ovlasti. **Ne postoji** kultura i modaliteti **povjeravanja posla drugima**. Rezultat ovoga je udvostručavanje posla, neobavljen posao, trenje, nezadovoljni korisnici, spori procesi, manjak napretka i motivacije kod osoblja (nedostatak vlastitih odgovornosti).
3. Preporučuje se **stvaranje politike** Ureda za veterinarstvo kao smjernice za sve službenike.
4. **Previše legislative je formalno na snazi, ali se ne primjenjuje i ne provodi**. Previše legislative nije u skladu s uvjetima EU.
5. Sljedeća shvatanja nisu svuda zastupljena: Država je odgovorna za državu, a entiteti za entitete odnosno Distrikt Brčko. Zakon reguliše nadležnosti, razmjenu informacija i superviziju. **Jedni ne bi trebali nastojati da rade poslove drugih**. Svako treba raditi svoj posao i imati povjerenja da drugi isto tako rade svoj posao. Pritužbe treba rješavati službenim kanalima.
6. **Veterinarski službenici na svim nivoima većinom su razočarani** zbog sporog napretka. To dovodi do pada motivacije kod osoblja. Zajednički ciljevi, transparentnost i dijeljenje nadležnosti će stvoriti bolju radnu klimu.
7. **Pristup korak po korak**: Legislativa koja se pripremi za provođenje mora se i primjenjivati. To znači da građani tu legislativu moraju poštovati, a uprava mora imati sredstva (kapacitete, opremu, druge pravne instrumente, finansijska sredstva) da provede njene odredbe. Stoga: ne može se sve uraditi u isto vrijeme. Moraju se odrediti prioriteti, lokalna uprava mora biti pripremljena (obuka, opskrba...). U suprotnom će zemlja poslati signal svojim građanima da je vrlo slaba, a ljudi će se navići da ne poštuju zakonske odredbe.

4. Sljedeći koraci

Molim dajte detalje za bilo koje aktivnosti koje trebaju slijediti:

AKTIVNOST BR.	OPIS	ODGOVORNA OSOBA	DATUM
	Pismo za	Dr. Schollmeyer	April 2007.

	Službeno odobrenje za radnu grupu za legislativu preko Direktora Ureda		April 2007.
Podrška Twinning projekta	Nastavak podrške radu na legislativi i radnoj grupi	Dr. Schollmeyer	Maj - oktobar 2007.
Sastanci radne grupe	Nacrt Zakona o veterinarstvu	Članovi radne grupe	Maj - oktobar 2007.
Twinning projekat/Task Force grupa za legislativu	Pregled onoga što je ostvarila radna grupa	Task Force grupa za legislativu/Dr. Schollmeyer	Oktobar/novembar 2007.

5. Zaključak

Za ostvarivanje napretka po ovom pitanju ključno je da se službeno imenuje radna grupa kojoj će se povjeriti zadatak pravljenja nacrta veterinarske legislative u određenom vremenskom okviru. Odobrenje za radnu grupu mora doći od Direktora Ureda za veterinarstvo BiH u saradnji s entitetima i Distriktom Brčko (entiteti će dati po dva člana radne grupe). Veterinarske laboratorije mogu oformiti savjetodavnu komisiju za radnu grupu (tri člana).

Prijedlog za članove radne grupe sa radnom metodologijom i vremenskim okvirom već je predat u vidu službenog dopisa (prilog 1) na kraju misije (spisak aktivnosti - vidjeti tačku 5. Projektnih zadataka)

Ranije imenovana Task Force grupa za legislativu će pregledati ono što uradi radna grupa i donijet će konačnu odluku o ostvarenom.

Ukoliko se službeno ne imenuje i ovlasti radna grupa za pripremu Zakona o veterinarstvu u BiH, vrlo je vjerovatno da se po ovom pitanju neće ostvariti potrebni napredak.

Niže potpisani ekspert bi pomogao u ocjeni situacije i rada koji ostvari radna grupa u septembru/oktobru 2007. godine.

6. Datum i potpis eksperata

Varšava, 23.04.2007. godine

Dr. Bambauer

PRILOZI

Prilog 1: Službena zabilješka 06.04.2007., prijedlog za imenovanje i ovlaštenje radne grupe za legislativu

Prilog 2: Nacrt Zakona o veterinarstvu BiH

Prilog 3: Nacrt pravilnika o TB u BiH

Prilog 4: Prikaz legislative EU o zdravlju životinja